

Kaore he hiahia, kaore hoki i te ponana, te whaingā ake i tenei putake. Nau i patai o maua whakaaro, koia ka whakamarama atu. Ina ano hoki etahi whakamarama pai no te hui i Waimate i tu tata ake nei. No te Mane, Hanuere 13 o nga ra 1930, ka whakatakotoria aua pitihana ne iano ki te aroaro o taua hui nui a Ngapuhi, i hui ai nga haahi katoa me nga Mana Nunui o Ngapuhi ki te marae i Waimate, i tonoa ai nga ope kia whakaatu i to ratou mahara mo taua putake.

I korero a Tomoana e kore ia e kaha ki te haina ki taua pitihana i runga i nga kupu e rapa ana i runga tonu o taua pitihana, notomea e tango atu ana i tona whakapono ki wahike i tana i aroha ai, i ngakau nui ai. I whakahe hoki ia ki nga korero a nga kai arahi i taua pitihana i whakaputa ai ki te hui "E ki ana Ngata, a Pomare kua pirau te tiriti."

I tonoa kia homai tetahi tuhituhinga a enei tangata e mea ana kua pirau taua tiriti kaore i taea.

TE RARURARU I HAMOA

O nga korero mo runga i te raruraru i Hamoa i maringi mai nei nga toto o etahi o nga tino momo rangatira o era motu maori, ko te ripoata a tetahi o nga tino roia o Hamoa—he toto Hamoa hoki, te mea e tukua atu e Te Toa kia koutou. Ko taua tangata ko Isi Kronfeld, barrister (roia no te Hupirimi Kooti), i puta nei i roto i Te Auckland Weekly news, Hamuere 15th, 1930. E mea ana taua ripoata:

He nui te whakataka a nga Hamoa mo te ra e tae atu ai a Smythe tetahi o nga tokotoru i akiritia atu nei me Nelson raua ko Gurr, ara e pohiri ana i tenei o ratou i makaa nei ki wahike. Koia nei ra na ana i whakakorikori nga momotu ahi, ka mutunga kinotia nei. Ko te kaainga i whakaritea mo te hakari pohiri ko Vaimoso, te tino kaainga o nga Hamoa e piri nei ki te ingoa 'Mau.' i konei e whakahaerea ana nga tikanga katoa a tenei iwi i runga i nga ra nunui, pera menga ra i o ratou tupuna.

No te ono pea o te ata ka whakatika atu te ope nei i Vaimoso. Ko te nui 1500 i raro i to ratou Ariki Tuimalealiifano, me ta ratou peene, me o ratou tohu i nga ringa e mau ana, tokorima i te rarangi kotahi. Ko a ratou pirihī e 40 e haere ana i nga taha me nga rakau (baton) i nga ringa.

Ka tata atu ki te Tivoli wharf, mai i te huarahi wha-te hauauru, ka kitea atu tetahi ope Mau ano e haramai ana i te taha rawhiti. Ka kitea atu nga pirihī kawanatanga i te taha o nga Tari Kawanatanga e tu mai ana. Kaore tabi a ratou pu, engari he rakau a ratou (batons). Ko nga tohu tohu kia ratou kia hopukina tetahi tangata ko Matau i roto i tana ope.

Ka tae mai te ope ki mua i a ratou, kua kitea rawatia atu taua tangata nei, ko te haerenga atu o Sergeant Fell ki te ho-